

Motion till riksdagen 2020/21:3429

av **Allan Widman m.fl. (L)**

Liberal försvarspolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den långsiktiga svenska försvarsplaneringen behöver utgå från att Sverige i en nära framtid blivit medlem av Nato och inom ett tiotal år ska nå upp till målet om minst 2 procent av BNP i försvarsanslag i enlighet med Natos rekommendationer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nationens krisledningsansvar bör läggas hos statsministern via Statsrådsberedningen och att de bör stödas av ett nationellt säkerhetsråd och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ett allt mer aggressivt och oförutsägbart Ryssland styr våra försvars- och säkerhetspolitiska vägval. Sedan sekelskiftet har Ryssland gått från en trevande demokrati – till en auktoritär stat som har invaderat två andra europeiska länder. I och med den ryska aggressionen mot Georgien 2008 sänktes den ryska tröskeln för att använda militärt våld i närområdet rejält. Sedan dess har en stor militär upprustning pågått. Senare års ökade repression mot det civila samhället, hot mot journalister, mordförsök på oppositionsledare och andra för regimen misshagliga personer samt kränkningarna av hbtq-rättigheter visar att den politiska utvecklingen på ett alarmerande sätt går åt helt fel håll.

Den ökande ryska militära förmågan och brutaliseringen av det ryska ledarskapet i kombination med den pågående försvagningen av demokratiska strukturer är en klar riskfaktor. Sverige behöver vidta både förebyggande åtgärder, skärpta sanktioner och mjuka insatser för att skydda svenskars frihet, men också bana väg för ett demokratiskt Ryssland, något vi beskriver mer ingående i partiets Rysslandsmotion.

Det ryska agerandet i Ukraina visar hur ensamt ett enskilt land är när en stor granne agerar med vapenmakt. Situationen i Belarus visar också hur snabbt situationen kan svänga och destabilisera vårt närområde.

Samtidigt visar den svenska pandemiberedskapen på vikten av att skyndsamt utveckla det civila försvaret, vilket också är en förutsättning för att det militära försvaret ska kunna verka vid höjd beredskap och krig.

Försvarsberedningen, som under mer än två år analyserat den säkerhetspolitiska utvecklingen och vilka krav det ställer på det svenska försvaret, drar samma slutsatser i rapporterna Motståndskraft (Ds 2017:66) och Värnkraft (Ds 2019:8).

För Liberalerna är det en självklarhet att försvarsanslagen behöver öka så att helheten i Försvarsberedningens förslag kan förverkligas. Liberalernas tvåprocentsmål ligger fast: inom ett tiotal år behöver Sverige nå upp till Natos gemensamt antagna mål om att minst två procent av BNP ska reserveras för försvarsändamål. Och det brådskar att vi skaffar oss garantier på att få hjälp från våra allierade genom att Sverige blir fullvärdig medlem i västvärldens försvarsallians – Nato.

Sammanfattningsvis anser Liberalerna att den långsiktiga svenska försvarsplaneringen behöver utgå från att Sverige i en nära framtid blivit medlem av Nato och inom ett tiotal år ska nå upp till målet om minst två procent av BNP i försvarsanslag i enlighet med Natos rekommendationer.

En ny försvarsinriktning

Såväl det militära som det civila försvaret kommer att tillföras betydande resurser under nästa försvarsbeslutsperiod. Detta är nödvändiga investeringar i vår nationella säkerhet. Att tillföra stora medel på kort tid till ett utgiftsområde är dock inte utan risker. Det militära försvaret är av nödvändighet en monopolverksamhet och leverantörerna till myndigheten har antingen en faktisk ensamrätt eller verkar i en miljö med begränsad konkurrens. Sammantaget gjorde detta att Försvarsberedningen, i sin rapport Motståndskraft, föreslog inrättandet av en inspektion för totalförsvaret. Inspektionen var tänkt som en liten, anslagsfinansierad myndighet med uppgift att över tid granska kostnadseffektiviteten i uppbyggnaden av både det militära och civila försvaret. Trots att snart tre år förflutit sedan beredningens rapport och avsevärda summor reserverats för återuppbyggnaden av totalförsvaret har regeringen inte förrän nu börjat verka för myndighetens tillkomst. Liberalerna kommer att noga följa och påskynda dess inrättande.

Försvarsberedningen föreslår i sin senaste rapport nästan en fördubbling av markstridskrafterna, ytterligare en amfibiebataljon, ett vidmakthållande av Jas Gripen C/D även efter att Gripen E levererats, ytterligare en ubåt, nya territorialförband och ett förstärkt hemvärn. Förslagen, som är väl genomarbetade tekniskt och ekonomiskt, hade också ett nästan enhälligt stöd bland riksdagens partier. Enligt Liberalerna finns det alla skäl att nu fortsätta vårda helheten i Försvarsberedningens förslag.

Civilt försvar

Ett militärt försvar är beroende av ett civilt försvar, det ena kan inte existera utan det andra. Kriser av olika slag kan leda till handelsstopp för förnödenheter som mediciner, medicinsk utrustning, drivmedel och andra känsliga varor. Ett fungerande civilt försvar innebär en förbättrad nationell försörjnings- och krisberedskap och en ökad kapacitet att klara produktionen av vissa viktiga varor i landet. Det behövs även återupprättade

beredskapslager och tydliga inköpssystem för en bättre krisberedskap för undvikandet av en systemkollaps. Likaså behöver elförsörjningen och eldistributionen säkras, liksom fungerande it-infrastruktur. Och det brådskar med att införa lagstiftning som möjliggör förhandsgranskning av utländska staters direktköp av företag med koppling till samhällsviktiga funktioner i Sverige, något som blir extra angeläget när ett kapitalstarkt och ekonomiskt aggressivt Kina flyttar fram sina positioner.

Tydlig ledningsstruktur

Bra krishantering kräver även tydlig ledningsstruktur. Därför behövs ett nationellt säkerhetsråd med placering i statsrådsberedningen. Det yttersta ansvaret för den nationella säkerheten bör ligga hos statsministern och inte som i dag diffust utspritt på olika departement.

Syftet med att införa ett nationellt säkerhetsråd, som inte ska förväxlas med regeringens säkerhetspolitiska råd, är strategiskt, det vill säga att Sverige inte ska reagera på redan uppkomna kriser utan agera adekvat innan krisen uppstår och därmed avvärja eller lindra den. Målet är att det nationella säkerhetsrådet ska ge kvalificerade råd till regeringen angående säkerhetshot ur ett brett perspektiv för att få till stånd en departements- och myndighetsövergripande respons mot de säkerhetshot som är på agendan. Regeringen kan aldrig släppa ifrån sig ansvaret för att leda och samordna myndigheternas agerande vid civila eller militära kriser. Därför behöver krisledningsansvaret läggas direkt hos statsministern via statsrådsberedningen och stödjas av ett nationellt säkerhetsråd.

Nato

Världen skakas av en pandemi och frågorna om hur den kommer förändra politik, ekonomi och säkerhet är många. Det blir inte en mer trygg och tillitsfull stämning under eller efter krisen och därför måste Sverige enskilt och tillsammans med andra se över sitt civila och militära försvar. Detta ställer två säkerhetspolitiska frågor på sin spets: Hur det svenska försvaret ska stärkas och när vi ska besluta oss för ett fullvärdigt medlemskap i Nato? Liberalerna har under lång tid arbetat för att stärka försvaret, men oavsett hur stora resurser vi själva satsar behövs även ett svenskt Natomedlemskap. För ett litet land kräver nationell säkerhet även ett Natomedlemskap och fördjupat försvarssamarbete med andra EU-länder. Liberalerna inser allvaret. Ensam är inte stark, utan bara ensam.

Allan Widman (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Christer Nylander (L)

Maria Nilsson (L)

Gulan Avci (L)

Mats Persson (L)

Fredrik Malm (L)